

Egyenlő bánásmód a rendvédelemben – jogi, intézményi és algoritmikus kihívások

Equal Treatment in Law Enforcement – Legal, Institutional and Algorithmic Challenges

Makkos Nándor

Dr., PhD, esélyegyenlőségi mentor
Belügyminisztérium,
Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság
nandor.makkos@tef.gov.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány feltárja, miként érvényesíthető az egyenlő bánásmód (EB) követelménye a magyar rendvédelemben, különös tekintettel a több szintű jogi szabályozásra és a mesterséges intelligencia alkalmazására.

Módszertan: A tanulmány módszertana kettős megközelítést alkalmaz. Egyrészt normatív-jogi elemzés keretében vizsgálja a vonatkozó hazai és uniós jogforrásokat, valamint az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát. Ennek célja, hogy feltárja az egyenlő bánásmód elvének szabályozási rétegeit és azok dogmatikai összefüggéseit. Másrészt esettanulmányokra támaszkodik, amelyek empirikus szempontból mutatják be a rendőrségi gyakorlat problémáit. Három ügy került kiválasztásra: (1) a roma közösségeket érintő aránytalan igazoltatások, (2) a Budapest Pride tiltásának bírósági megsemmisítése, valamint (3) az arcfelismerő rendszerek magyarországi pilot alkalmazása. Az esetválasztás szándékosan több dimenziót fed le: etnikai szelekció, gyülekezési jog és digitális technológia. Ezek együttes vizsgálata lehetővé teszi, hogy a tanulmány átfogó képet adjon a rendvédelemben érvényesülő diszkriminációs kockázatokról. A módszertan korlátja, hogy az esettanulmányok száma szűk, és elsősorban jogi forrásokra, ombudsmani és hatósági jelentésekre, valamint nemzetközi szakirodalomra épül. Statisztikai elemzés vagy nagymintás empirikus kutatás nem képezte a vizsgálat tárgyát, így az eredmények inkább kvalitatív következtetések formájában értelmezhetők.

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2025. 07. 10. Átdolgozás: 2025. 09. 05.
Elfogadás: 2025. 09. 18.

Megállapítások: A fejlett technológiák (FRT, prediktív rendszerek) csak kettős ex-ante engedélyezés, független audit és nyílt adatszolgáltatás mellett egyeztetetők össze az EB-elvekkkel; a jogszerűség kulcsa a transzparens adatkezelés és az időben történő bírói felülvizsgálat.

Érték: Elsőként integrálja az EU 2024/1689 MI-rendelet előírásait a hazai rendészeti gyakorlatba, és hatpontos reformcsomagot kínál az egyenlő bánásmód operatív minőségi mutatóvá emeléséhez.

Kulcsszavak: egyenlő bánásmód; rendvédelem; arcfelismerés; prediktív rendészet

Abstract

Aim: The article explores how the principle of equal treatment can be operationalised in Hungarian policing, with a special focus on multi-layered legal norms and the use of artificial-intelligence tools.

Methodology: This study applies a dual methodological approach. First, a doctrinal legal analysis is conducted of the relevant Hungarian and EU legal sources as well as of the case law of the Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights. The aim is to identify the normative layers of the principle of equal treatment and to explore their doctrinal interconnections. Second, the paper relies on case studies that empirically illustrate the challenges of policing practice. Three cases were selected: (1) disproportionate police checks affecting Roma communities, (2) the annulment of the Budapest Pride ban by the courts, and (3) the pilot deployment of facial recognition systems in Hungary. The selection deliberately covers different dimensions: ethnic profiling, freedom of assembly and digital technology, allowing for a comprehensive assessment of the risks of discrimination in law enforcement. The main limitation of the methodology is the relatively narrow number of case studies and the reliance on legal sources, ombudsman and supervisory authority reports and international scholarship. Large scale statistical or quantitative research was not included; therefore the findings should be interpreted as qualitative insights rather than generalisable empirical conclusions.

Findings: Advanced technologies (FRT, predictive policing) remain compatible with equality norms only under a dual ex-ante authorisation regime, independent audits, and open data disclosure; transparent data management and swift judicial oversight are decisive.

Value: This is the first study to apply Regulation (EU) 2024/1689 on Artificial Intelligence to Hungarian law-enforcement practice and proposes a six-point reform package that turns equal treatment into a measurable performance indicator.

Keywords: equal treatment; law enforcement; facial recognition; predictive policing

Bevezetés

Az egyenlő bánásmód követelménye a rendvédelemben nem pusztán jogszabályi hivatkozás, hanem az állam és az állampolgár közötti legérzékenyebb kapcsolódási pont példája. Itt az elv nem csupán absztrakt alkotmányos kötelezettség, hanem a hatalommal való napi találkozás lakmuspapírja. A Pap-paradigma (Pap, 2014b) szerint a rendőri gyakorlatban egy „láthatatlan határ” húzódik meg a legitimitáskockázatelemzés és a tilalmazott előítéletes szelekció között. A téma aktualitását a következő három tényező növeli.

- **Jogszabályi szigorodás:** az Alaptörvény XV. cikke és a 2003. évi CXXV. törvény (Ebtv.) az állam explicit antidiszkriminációs kötelezettségét rögzíti.
- **Nemzetközi nyomás:** az EU Alapjogi Chartájának 21. cikke, valamint az Európai Unió Bíróságának ítélezési gyakorlata (például CHEZ, ECLI: EU:C:2015:480) a magyar rendészet transzparenciáját követeli meg.
- **Digitalizáció:** a 2024-ben elfogadott mesterséges intelligencia rendelet (EU) 2024/1689 új megfelelési réteget hozott a rendészeti adat- és algoritmus-használatba.

A rendőri intézkedések során megvalósuló bánásmód tükrözi az állam normatív önképét: kiket véd, kiket tekint gyanúsnak, és hogyan teszi mindezt. A „normatív önkép” itt azt jelenti, hogy az állam a rendészeti gyakorlaton keresztül fejezi ki saját értékválasztásait: mely társadalmi csoportokat tekinti a közösség védendő tagjainak, kiket sorol a potenciális veszélyforrások közé, és milyen eszközökkel, milyen bánásmóddal jár el velük szemben. Másként fogalmazva, a rendőri intézkedés nem pusztán a közbiztonság fenntartásának technikai eszköze, hanem az emberi méltósághoz való viszony mércéje. Ha a hatósági gyakorlat előítéletektől terhelt, az azt üzeni, hogy az állam önképében bizonyos csoportok nem egyenrangú polgárok. Ha viszont az egyenlő bánásmód következetesen érvényesül, az az emberi méltóság tiszteletének erős kifejeződése.

Nem véletlen, hogy a nemzetközi szakirodalomban kiemelt figyelmet kap az amerikai és az európai antidiszkriminációs logika közötti ellentmondás. Az Egyesült Államok 1964. évi Civil Rights Actjének VII. cikke a diszkrimináció tilalmát erőteljesen jogalanyi alapon fogalmazza meg, az egyén szubjektív jogát védi, és lehetőséget biztosít kártérítési igény érvényesítésére. A rendszer „color-conscious” megközelítést alkalmaz, amely – ha szükséges – pozitív intézkedésekkel (affirmative action) ismeri el a strukturális egyenlőtlenségek korrekciójának lehetőségét (Belton, 2004).

Ezzel szemben a magyar Ebktv. és az európai szabályozás – a 2000/43/EK és a 2000/78/EK irányelvek alapján – inkább normatív és intézményes logikát

követ. A diszkrimináció fogalmát objektív kritériumok mentén határozza meg, és a jogsértés megállapítását hatósági vagy bírósági eljárás keretébe helyezi. A közjogi korrekciós mechanizmusban nem elsősorban a kártérítés, hanem a jogsértés megállapítása, az eltiltás és a nyilvánosságra hozatal áll a középpontban. Ez a különbség a rendvédelmi gyakorlatban is tetten érhető. Míg az Egyesült Államokban az egyéni peres eljárások [például Terry v. Ohio, 392 U.S. 1 (1968)] precedenseket teremtenek, addig Magyarországon az Egyenlő Bánásmód Hatóság (ma az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala) és a bíróságok döntései eseti jelleggel, de nem precedensértékű módon formálják a joggyakorlatot. Pap András László e különbségeket elemezve mutatott rá, hogy míg az amerikai modell az egyén önrendelkezési jogait állítja középpontba, addig a magyar szabályozás inkább az állami szervek normakövetését hangsúlyozza (Pap, 2014b).

Az új kihívás abban áll, hogy a rendőrségi adatgyűjtés, a mesterséges intelligencia és a prediktív technológiák elterjedése mellett ezek a hagyományos modellek már nem elegendők. A jogegyenlőség nem csupán a múlt és a jelen mérlege, hanem a jövő algoritmusainak kontrollmechanizmusa is.

A tanulmány célja a hazai és uniós jogi keretek feltárása, a profilalkotás, az algoritmusok és a társadalmi egyenlőtlenségek összefüggéseinek vizsgálata, gyakorlati ajánlások megfogalmazása a rendvédelem jogszerűségének és igazságosságának biztosítása érdekében.

Az elmúlt évek társadalmi folyamatai, különösen a migrációs válság, a terrorizmus elleni fellépés és a digitalizáció gyorsulása új szintre emelték a biztonság és szabadságjogok közötti feszültséget. A rendőrség működésének átláthatósága ma már nemcsak jogállami, hanem legitimációs kérdés is, hiszen a közbizalom tartóssága azon múlik, hogy az állampolgárok mennyire érzik magukat egyenrangú alanyainak a jogrendnek. A rendészeti intézkedések során megvalósuló egyenlő bánásmód ezért nem pusztán jogi kategória, hanem a társadalmi kohézió egyik alapfeltétele. A következőkben bemutatott jogi, intézményi és technológiai példák mind azt illusztrálják, hogy az állam önképe és a polgárok hétköznapi tapasztalatai között miként alakulhat ki bizalmi deficit.

Jogi és intézményi keret – a normarendszer rétegei és az ellenőrzés útjai

A rendvédelem egyenlő bánásmódra vonatkozó kötelezettsége több szinten megjelenő jogforrásból épül fel, amelyek piramisszerű rendszert alkotnak. A legmagasabb szinten az Európai Unió normái állnak. Az Európai Unió Alapjogi Chartája egyértelműen rögzíti a diszkrimináció tilalmát, különös tekintettel

a nemi irányultságra, az etnikai származásra és a vallási meggyőződésre. Ezt egészítik ki a Tanács 2000/43/EK és 2000/78/EK irányelvei, amelyek a faji és etnikai, illetve a foglalkoztatási diszkrimináció tilalmát konkretizálják (Craig & de Búrca, 2020).

A magyar Alaptörvény XV. cikke ugyancsak tiltja a hátrányos megkülönböztetést, és kimondja a törvény előtti egyenlőséget. Az egyenlő bánásmód követelményét a 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) részletesen szabályozza, amely meghatározza a védett tulajdonságokat, valamint a közvetlen és közvetett diszkrimináció fogalmát. A rendőrség tevékenységét az 1994. évi XXXIV. törvény (Rendőrségi törvény) keretezi, amely előírja az alapjogok tiszteletben tartását. A gyülekezési jog gyakorlását pedig a 2018. évi LV. törvény szabályozza.

Az intézményi kontroll több szinten érvényesül. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság 2021-ben beolvadt az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalába, így ma az ombudsman jár el az egyenlő bánásmód megsértése esetén. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH, 2023) hatásköre különösen jelentős a biometrikus adatkezelések, így az arcfelismerő rendszerek vizsgálata során. Az Európai Unió Bírósága a CHEZ-ügyben (C-83/14.) világossá tette, hogy a látszólag semleges intézkedés is diszkriminatív lehet, ha ténylegesen aránytalanul sújt egy adott etnikai csoportot.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága szintén jogfejlesztő szerepet tölt be. A Gilan and Quinton v. United Kingdom ügyben (2010) kimondta, hogy a cél nélküli, tömeges igazoltatások sértik az emberi jogokat. A Timishev v. Russia ügyben (2005) pedig az etnikai alapú szelekciót kettős jogsértésnek minősítette: egyszerre sérti a mozgásszabadságot és az emberi méltóságot.

A magyar jogi szabályozás ugyanakkor gyakorlati problémákkal küzd. A sérelemdíj jelenlegi mértéke nem bír elég visszatartó erővel: a hazai bírói gyakorlatban gyakran alacsony összegeket ítélnek meg a diszkrimináció áldozatainak (Fazekas, 2023). Ez csökkenti a jogérvényesítés tényleges hatékonyságát, és hozzájárul ahhoz, hogy a rendőrségi gyakorlatban a diszkrimináció tilalma gyakran deklaratív maradjon.

Összességében a jogi keret világos és többretegű, de a hatékony érvényesüléshez szükséges az intézményi kontroll megerősítése, a dokumentációs feyelem betartatása és a jogorvoslati mechanizmusok tényleges megerősítése. Az érvényesülés egyik fő akadály a bizonyítási teher kérdése: a diszkriminációt elszenvedő állampolgárnak gyakran nincsenek kézzelfogható bizonyítékai, miközben a rendőrség dokumentációs hiányosságai még inkább megnehezítik a jogérvényesítést. Ezt súlyosbítja, hogy Magyarországon korlátozott a statisztikai adatgyűjtés az etnikai hovatartozásról, így nehezen állapítható meg rendszerszintű aránytalanság. Mindez oda vezet, hogy a papíron erős jogi

keret a gyakorlatban sokszor nem nyújt tényleges védelmet, és az egyenlő bánásmód követelménye részben szimbolikus marad. A jogi normák tehát csak akkor tölthetik be valódi funkciójukat, ha a végrehajtás mellé valós monitoring és szankciórendszer társul.

Profilalkotás kontra szelektív figyelem

A rendőrségi gyakorlat egyik legvitatottabb területe a profilalkotás, amely a bűnmegelőzés és a közrendvédelmi intézkedések során alkalmazott szelektív figyelem módszere. Bár a profilalkotás bizonyos körülmények között hatékony eszköz lehet a bűncselekmények megelőzésére, ugyanakkor jelentős kockázatot hordoz az egyenlő bánásmód szempontjából. Az aránytalan és indokolatlan célzások elsősorban a kisebbségi csoportokat sújtják, és hosszú távon aláássák a rendőrség legitimitását (Pap, 2014a).

Nemzetközi kutatások egyértelműen bizonyítják, hogy a túlzott etnikai vagy szociális alapú profilalkotás fokozza a társadalmi feszültségeket. Gould és Mastrofski (2018) húszmillió közúti ellenőrzés tapasztalata alapján kimutatták, hogy az aránytalan rendőri intézkedések nem növelik a bűnfelderítési hatékonyságot, viszont rombolják a közösségi bizalmat. A rendőrség ugyanakkor saját narratívájában gyakran a bűnmegelőzés elengedhetetlen eszközeként mutatja be a profilalkotást. Érvelésük szerint a rendelkezésre álló erőforrások korlátozottak, ezért a tapasztalati mintákon alapuló szelektív figyelem hatékonyabbá teszi az intézkedéseket. A probléma ott kezdődik, amikor ezek a minták előítéletekkel keverednek, és a rendőri gyakorlatban olyan csoportokra irányulnak, amelyek valójában nem hordoznak fokozott kockázatot. Ez a legitimációs alap gyengüléséhez vezet, mert a közbiztonsági érdekek hangsúlyozása sem képes ellensúlyozni a társadalmi igazságtalanság érzését. A nemzetközi tapasztalatok szerint a hatékonysági érvek csak akkor állják meg a helyüket, ha objektív, átlátható statisztikai adatokkal is alátámaszthatók. A rendőrség átláthatósága és felelősségre vonhatósága ezért kulcselem a legitim működéshez (Blount, 2018).

A roma közösségeket érintő gyakorlat

Magyarországon a roma közösségek tagjai gyakran számolnak be aránytalan igazoltatásokról és rendőri intézkedésekről. Pap (Pap, 2014a) rámutat, hogy ez a gyakorlat strukturális egyenlőtlenségeket konzervál, és jogilag nehezen ellenőrizhető, mert sok esetben hiányos a dokumentáció. A magyar ombudsmanni jelentések (2022) szintén megerősítik, hogy a rendőrségi szelekció gyakran

etnikai alapú, ami összeegyeztethetetlen az Ebktv. előírásaival. Különösen problematikus, hogy a mesterséges intelligenciát gyakran a semlegesség és objektivitás garanciájaként kommunikálják, mintha az algoritmusok mentesek lennének az emberi előítéletektől. Ez az illúzió azonban elfedi, hogy a rendszerek mögött mindig emberek által kiválasztott adatok, modellek és célfüggvények állnak. Ha a társadalom úgy érzékeli, hogy a rendőrség a technológiai eszközökre hivatkozva mentesíti magát a felelősség alól, az tovább rombolhatja a közbizalmat. A technológiai determinizmus helyett ezért olyan szemlélet szükséges, amely a mesterséges intelligenciát is jogilag és etikailag elszámoltatható eszközként kezeli

A gyülekezési jog és a Pride-ok biztosítása

A gyülekezési jog gyakorlása szintén érzékeny terület, ahol a rendőrségnek egyensúlyt kell tartania a közrend védelme és az alapjogok biztosítása között. Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága már a 20. század közepén kimondta, hogy a felvonulásokhoz szükséges engedélyezési eljárások nem vezethetnek önkényes korlátozásokhoz (Cox v. New Hampshire, 1941; Shuttlesworth v. City of Birmingham, 1969). A First Amendment védi a békés felvonulásokat, és az engedélyezés csak technikai és közrendvédelmi szempontokat mérlegelhet (Freedom Forum, [URL3](#); Cornell Law School, [URL4](#)).

Magyarországon a Budapest Pride körüli viták jól mutatják a probléma súlyát. A Kúria 2025-ben megsemmisítette a fővárosi Pride felvonulás betiltását, hangsúlyozva, hogy a gyülekezési jog kiemelt védelem alatt áll (Kúria, Kfv. VI.40.019/2025/4). A nemzetközi sajtóban is visszhangot kapott az ügy, a Guardian beszámolója szerint a főpolgármester nyilvánosan kiállt a rendezvény mellett, annak ellenére, hogy a hatóságok tiltani akarták ([URL5](#)).

Következtetések a profilalkotás kapcsán

A profilalkotás és a szelektív figyelem kérdése arra mutat rá, hogy a jogi szabályozás önmagában nem elegendő. Szükség van olyan átlátható intézményi gyakorlatokra, amelyek csökkentik a diszkrimináció kockázatát, és erősítik a társadalmi bizalmat. Az empirikus tapasztalatok alapján a rendőrség legitimitása elsősorban azon múlik, hogy mennyire képes megkülönböztetés nélkül, minden állampolgár számára egyenlően biztosítani a jogok gyakorlását (Pap, 2014a; Blount, 2018).

Algoritmikus elfogultság és arcfelismerő rendszerek kockázatai

A mesterséges intelligencia (MI) és a biometrikus azonosítás eszközei új korszakot nyitottak a rendvédelemben. Az arcfelismerő rendszerek (facial recognition technology – FRT) elméletileg a közbiztonság növelését és a bűnüldözés hatékonyságát szolgálják, hiszen lehetővé teszik a tömeges azonosítást és a közterületi megfigyelés kiterjesztését. Ugyanakkor a gyakorlat azt mutatja, hogy az FRT alkalmazása komoly aggályokat vet fel az egyenlő bánásmód és az alapjogvédelem szempontjából. Az algoritmikus elfogultság problémája ugyanis arra figyelmeztet, hogy a technológiai innováció önmagában nem értékes, hanem társadalmi egyenlőtlenségeket is képes konzerválni vagy felerősíteni.

Algoritmikus torzítások

A szakirodalom egyértelműen rávilágított arra, hogy az MI-rendszerek nem pusztán technikai eszközök, hanem társadalmi kontextusba ágyazott gyakorlatok. Barocas, Narayanan és Nissenbaum (2019) hangsúlyozzák, hogy a „fairness” kérdése nem oldható meg csupán kódolási technikákkal, mivel az adatok mögötti társadalmi valóság gyakran eleve torzított. Veale és Borgesius (Veale & Borgesius, 2021) arra mutatnak rá, hogy még az EU új AI Act-je sem képes teljes mértékben kezelni az algoritmikus elfogultság problémáját, különösen a rendészeti alkalmazások esetében, ahol a hatalmi aszimmetriák erősebben érvényesülnek.

Az Egyesült Államokban a Civil Rights Commission 2024-es jelentése (Garza, 2024) kimutatta, hogy az arcfelismerő rendszerek hibaaránya jelentősen magasabb a női és kisebbségi arcok azonosításakor. E különbségek a diszkrimináció intézményes kockázatát hordozzák, hiszen a rendőrség döntései közvetlenül alapulhatnak téves vagy torzított adatokon.

Nemzetközi esetek és hatósági fellépés

A Clearview AI ügye jól mutatja, hogy a piaci szereplők jogsértő gyakorlata közvetlen fenyegetést jelenthet az alapjogokra. Az Európai Adatvédelmi Testület (European Data Protection Board – EDPB) 2024-ben rekordösszegű bírságot szabott ki a vállalatra, mert az jogellenesen gyűjtött és használt fel biometrikus adatokat. Ez az eset világossá tette, ha az algoritmikus eszközöket megfelelő garanciák nélkül vezetik be, a társadalmi kontroll teljesen kicsúszhat a jogállami keretek közül.

A magyar helyzetet tovább bonyolítja, hogy a 2025-ben elfogadott új biometrikus megfigyelési szabályozás komoly kritikát kapott civil szervezetektől és

nemzetközi médiumoktól (ECNL; Euractiv). A fő kifogás szerint a törvények több ponton ellentmondanak az AI Act előírásainak, és nem biztosítanak kellően független ellenőrzési mechanizmusokat. Ez a jogalkotás és a tényleges gyakorlat közötti szakadék az alapjogvédelem szempontjából kiemelten problémás.

Az AI Act és az uniós jogi kötelezettségek

Az Európai Unió mesterséges intelligenciáról szóló új rendelete [Regulation (EU) 2024/1689] különösen szigorú szabályokat ír elő a „magas kockázatú” alkalmazásokra, ideértve a rendészeti célú arcfelismerést. A rendelet újdonsága, hogy kötelezővé teszi a kockázatértékelést, az átláthatóság biztosítását és a független ellenőrzés bevezetését. Craig és de Búrca (2020) jogfejlődési keretben értelmezik ezt a lépést, amely szervesen illeszkedik az uniós törekvésekbe: egyszerre kívánja garantálni az alapjogvédelmet és fenntartani a belső piac integritását. Ugyanakkor a szabályozás végrehajtása erősen tagállami felelősség, és a magyar jogalkalmazás gyakorlata eddig nem mutat kellő elkötelezettséget a rendelet szellemének érvényesítésére.

Magyarországi kockázatok

A hazai gyakorlatban a legnagyobb problémát a dokumentáció és a független ellenőrzés hiánya jelenti. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) 2023-as jelentése szerint a pilotprogramok során a rendőrség nem tudta igazolni az arcfelismerő rendszerek célhoz kötöttségét és arányosságát. Ez nem csupán a diszkrimináció tilalmát sérti, hanem a rendőrség társadalmi legitimitását is aláássa: a polgárok bizalma meginoghat abban, hogy a hatóságok a technológiát a közérdek védelmében, nem pedig önkényes vagy előítéletes módon alkalmazzák.

Összegzés

Az arcfelismerő rendszerek és más MI-alapú eszközök rendészeti alkalmazása csak akkor lehet összeegyeztethető a jogállami követelményekkel, ha szigorú garanciák biztosítják a jogszerűséget, az átláthatóságot és a független kontrollt. Ellenkező esetben fennáll a veszélye annak, hogy az algoritmikus torzítások rendszerszintű diszkriminációt eredményeznek. A Clearview AI elleni fellépés, az EDPB bírságai és az AI Act szabályai egyaránt figyelmeztetnek: a magyar szabályozásnak és jogalkalmazásnak sürgősen erősítenie kell a garanciális mechanizmusokat, különben a rendvédelem emberi jogi deficitje tovább mélyülhet.

Empirikus esettanulmányok és a dokumentációs fegyelem

Az egyenlő bánásmód követelményének gyakorlati érvényesülése leginkább konkrét empirikus eseteken keresztül vizsgálható. Magyarországon három olyan ügy emelhető ki, amely jól szemlélteti a normatív keretek és a rendőrségi működés közötti szakadékot.

Roma közösségeket érintő igazoltatások

Pap (Pap 2014a, 2014b) empirikus vizsgálatai alapján a roma közösségek tagjai aránytalanul gyakran esnek rendőri igazoltatás alá. Az Alapvető Jogok Biztosának 2022-es jelentése (Ombudsman, 2022) szintén hangsúlyozza, hogy az intézkedések dokumentációja hiányos, így nem biztosítható a diszkrimináció tilalmának hatékony ellenőrzése. Az Emberi Jogok Európai Bírósága a *Timishev v. Russia* ügyben (2005) kimondta, hogy az etnikai alapú szelekció ketts jogszértésnek minősül: sérti a mozgásszabadságot és az emberi méltóságot.

A Pride tartalomalapú tiltása

A gyülekezési jog gyakorlásának egyik legjelentősebb hazai esete a Budapest Pride körüli jogvitákhoz kapcsolódik. A magyar hatóságok több alkalommal kísérelték meg a rendezvény betiltását közrendvédelmi indokokra hivatkozva, azonban a bíróságok rendre megsemmisítették ezeket a döntéseket. A Kúria 2025-ben például kimondta, hogy a Pride tiltása aránytalan jogkorlátozás, amely sérti a gyülekezési jog lényegét (Kúria, Kfv. VI.40.019/2025/4).

Nemzetközi szinten az EJEB több ügyben is megerősítette a Pride-ok védelmét: az *Alekseyev v. Russia* (2010) és a *Bayev and Others v. Russia* (2017) ügyekben kimondta, hogy a rendezvények tiltása önmagában diszkriminatív. A nemzetközi sajtóban is széles körben jelent meg a kérdés (URL5).

Arcfelismerő rendszer pilot alkalmazása

2021-ben Magyarországon pilotprogram keretében arcfelismerő rendszert alkalmaztak közterületi megfigyelés során. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (2023) vizsgálata szerint a projekt során sem a célhoz kötöttség, sem a dokumentáció nem felelt meg a jogszabályi követelményeknek. Ez egybecseng a nemzetközi tapasztalatokkal is: a *Clearview AI* ügye (EDPB, URL6) és az *Euractiv* jelentése (URL2) azt mutatja, hogy a biometrikus adatok kontroll nélküli használata rendszerszintű jogsértésekhez vezethet.

Közös tanulságok

A három eset közös vonása a dokumentációs fegyelem hiánya. Ha a rendőrség nem rögzíti pontosan az intézkedések indokait, körülményeit és célját, akkor az utólagos ellenőrzés illuzórikussá válik. Ennek következményeként a diszkrimináció tilalma gyakran pusztán formális elv marad. Az ombudsman (2022) és a NAIH (2023) egyaránt hangsúlyozzák, hogy a megfelelő dokumentáció hiánya nem csupán jogsértésekhez, hanem a rendőrség társadalmi legitimitásának csökkenéséhez is vezethet.

A három eset együttesen azt is bizonyítja, hogy a diszkrimináció tilalma nem csupán elvont jogi parancs, hanem mindennapi döntések sorozatán keresztül nyer értelmet. A roma közösségeket érintő gyakorlatok, a gyülekezési jog korlátozása és a biometrikus kísérletek mind ugyanarra a strukturális hiányosságra utalnak: a rendőrség döntései gyakran nélkülözik a kellő átláthatóságot és számonkérhetőséget. Ezek az esetek így nemcsak konkrét jogsértések példái, hanem jelzőrendszerként is működnek, amelyek előre jelzik a társadalmi bizalom további eróziójának veszélyét. Ha a dokumentációs fegyelem és a független ellenőrzés hiánya tartóssá válik, az hosszú távon a rendőrség legitimitációját is fenyegeti.

Ajánlások

Az empirikus esetek és a nemzetközi jogi keretek áttekintése alapján világos, hogy az egyenlő bánásmód követelményének gyakorlati érvényesülése csak intézményi reformokkal biztosítható. A pusztán deklaratív normák nem elegendők: szükség van olyan konkrét mechanizmusokra, amelyek egyszerre erősítik a rendőrség legitimitását és biztosítják a polgárok alapjogainak védelmét. Az alábbi javaslatok az európai és hazai tapasztalatok, valamint a releváns szakirodalmi eredmények alapján fogalmazhatók meg.

VR-alapú torzítástudatos tréningek

A rendőri intézkedések során tapasztalható diszkrimináció egyik fő oka a tudatlan előítélet, amelyet a hagyományos oktatási módszerek nem képesek hatékonyan kezelni. A virtuális valóság alapú szimulációk azonban lehetővé teszik, hogy a rendőrök valóság-hű helyzetekben szembesüljenek döntéseik következményeivel. A nemzetközi kutatások (Gould & Mastrofski, 2018) szerint az ilyen szituációs tréningek mérhetően növelik a tisztek empátiáját és csökkentik az

előítéletes viselkedést. Hasonló programok már több uniós tagállamban elindultak, és civil szervezetek (ECNL, [URL1](#)) is hangsúlyozták, hogy a rendvédelmi kultúra modernizálásához az oktatásban is új szemléletre van szükség. A VR-eszközök akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha beépülnek a rendőrképzés standard tantervébe, és nem csupán rövid távú pilotprojektek maradnak.

Nyílt rendőrségi adatportál

A transzparencia a rendőrség társadalmi legitimitásának alapfeltétele. Egy nyilvános online adatportál létrehozása, amelyen az intézkedések részletes statisztikai hozzáférhető, erősítené a közbizalmat és a szakmai kontrollt. Az ilyen adatok birtokában a kutatók, civil szervezetek és a média képesek lennének ellenőrizni, hogy az egyes társadalmi csoportokat nem éri-e aránytalan hátrányos bánásmód. Blount (2018) szerint a nyílt adatok publikálása a felelősségre vonhatóság egyik legerősebb eszköze. Az Euractiv elemzése ([URL2](#)) is rámutatott, hogy Magyarországon hiányzik a rendőri intézkedések átlátható statisztikai nyilvántartása, amely alapfeltétele lenne a közbizalom erősítésének. Az adatportál működtetéséhez világos adatvédelmi szabályozásra is szükség van, hogy a személyes adatok védelme ne sérüljön.

Kettős kulcsos engedélyezés

Az arcfelismerő rendszerek különösen érzékeny technológiát képviselnek, amelyeket nem lehet pusztán belső rendőrségi döntések alapján alkalmazni. A kettős kulcsos engedélyezés rendszere azt jelentené, hogy minden egyes alkalmazást a rendőrség vezetésén túl egy független hatóságnak – például a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak (NAIH) – is jóvá kellene hagynia. Ez megfelelné az AI Act [Regulation (EU) 2024/1689; [URL8](#); [URL9](#)] előírásainak, amelyek különösen a magas kockázatú alkalmazások esetén írnak elő szigorúbb felügyeleti követelményeket. A kettős kontroll bevezetése lassíthatja ugyan a technológia használatát, de jelentősen növeli a társadalmi bizalmat és csökkenti a visszaélések veszélyét.

Civil–ombudsmani tanács

A rendőrségi intézkedések külső kontrollja jelenleg hiányos Magyarországon. A civil–ombudsmani tanács felállítása olyan fórumot teremtene, amely folyamatosan monitorozná a jogszerűséget és az arányosságot. Az ombudsman 2022-es jelentése is hangsúlyozta, hogy a civil kontroll hiánya rendszerszintű

problémákhoz vezet (URL3). Egy független, civil képviselőkből és az alapvető jogok biztosának hivatalából álló testület rendszeres jelentései javíthatnák a rendőrség társadalmi elfogadottságát. A tanács működése hozzájárulna ahhoz is, hogy a rendőrségi döntéshozatal ne zárványként működjön, hanem folyamatos társadalmi párbeszéd része legyen.

Graduált szankciók

A jogsértések kezelésében jelenleg gyakran hiányzik a differenciált eszköztár, ami azt eredményezi, hogy a szankciók vagy túl enyhék, vagy túlzottan szigorúak. A graduált szankciórendszer előnye, hogy arányos választ ad a szabálysértések súlyosságára. Az enyhébb jogsértések esetén például elegendő lehet egy figyelmeztetés vagy kötelező tréning, míg a súlyosabb gyakorlatok pénzbírságot vonhatnak maguk után. Ismételt vagy rendszerszintű jogsértéseknél indokolt lehet az adott technológia alkalmazásának felfüggesztése. Az EDPB gyakorlatából ismert, hogy a szankciók fokozatossága hosszú távon hatékonyabb, mint a kizárólag drasztikus büntetések (URL6). A fokozatos szankcionálás lehetőséget ad a rendvédelmi szervezeteknek arra is, hogy tanuljanak a hibáikból, és ne csupán szankcióként, hanem fejlődési esélyként értelmezzék a jogkövetkezményeket. Ez a modell a magyar gyakorlatban is hozzájárulhatna a jogszervű működés ösztönzéséhez.

A sérelemdíj felső határának emelése

A diszkrimináció áldozatai számára jelenleg megítélt sérelemdíjak összege Magyarországon alacsony, és nem bír kellő visszatartó erővel. Fazekas (2023) kimutatta, hogy a bíróságok által megítélt összegek gyakran nem fedezik a tényleges sérelmek súlyát. A sérelemdíj felső határának emelése kettős hatással járna: erősítené az áldozatok reparációs lehetőségeit, és preventív üzenetet küldene a rendvédelmi szervek felé. A nemzetközi szakirodalom és a civil szervezetek elemzései (URL4; URL5) is hangsúlyozzák, hogy a hatékony reparáció kulcsa a megfelelő mértékű kártérítés. A magasabb sérelemdíjak tehát egyszerre szolgálnák az igazságosságot és a jogsértések megelőzését.

2027-es célkitűzés

Az ajánlások végrehajtását mérhető célkitűzésekhez kell kötni, különben azok pusztán retorikai deklarációk maradnak. A javasolt indikátor az lenne, hogy 2027-re a rendőrségi intézkedések statisztikái ne mutassanak 10%-nál nagyobb eltérést a védett csoportok társadalmi arányaihoz képest. Ez objektív mérőszámot adna az

egyenlő bánásmód gyakorlati érvényesülésére, és illeszkedne a nemzetközi gyakorlatokhoz (URL7). Bár e cél elérése ambiciózus, a mérhető indikátorok nélkül a reformok gyakran elveszítik hatásukat. A 2027-es benchmark így nemcsak szakmai, hanem politikai értelemben is fontos legitimációs funkciót töltene be.

Amennyiben a fenti reformok nem kerülnek bevezetésre, a rendőrség működése tartós emberi jogi deficitben maradhat. Ez nemcsak az érintett állampolgárok alapjogait sérti, hanem a közbizalom csökkenésén keresztül a rendvédelem hatékonyságát is gyengíti. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a polgárok önkéntes jogkövetése nagymértékben függ attól, mennyire érzik magukat méltányosan kezeltnek. Ha az egyenlő bánásmód csak papíron érvényesül, az a jogrend egészének hitelességét kikezdi. Éppen ezért az ajánlások végrehajtása nem csupán szakmai, hanem stratégiai szükségszerűség is a magyar rendvédelem jövője szempontjából

Következtetések

Az egyenlő bánásmód követelménye a rendvédelemben egyszerre jogi parancs, intézményi kihívás és társadalmi elvárás. A vizsgált esetek és nemzetközi példák rávilágítanak arra, hogy a jogállami legitimitás nem akadály, hanem előfeltétele a hatékony rendészetnek.

Az EJEB ítélkezési gyakorlata – például a Gillan and Quinton v. United Kingdom ügy (2010) és a Timishev v. Russia ügy (2005) – világosan mutatja, hogy a diszkriminációmentes intézkedések nemcsak emberi jogi, hanem hatékonysági követelmények is. Az Európai Unió Bíróságának döntései, így a CHEZ-ügy (C-83/14.), megerősítik, hogy a látszólag semleges intézkedések valós hatásainak vizsgálata nélkül nem biztosítható az egyenlő bánásmód.

A magyar jogi környezet – az Alaptörvény, az Ebktv., a Rendőrségi törvény és a Gyülekezési törvény – egyértelműen tiltja a diszkriminációt, ám a jogalkalmazás szintjén a dokumentáció hiánya és a civil kontroll gyengesége továbbra is akadályozza az elvek érvényesülését (Ombudsman, 2022; NAIH, 2023).

A digitális technológiák új kihívásokat hoznak, az algoritmikus torzítások és a biometrikus megfigyelés rendszerszintű egyenlőtlenégeket generálhatnak, ha nem párosulnak megfelelő kontrollal (Barocas, Narayanan & Nissenbaum, 2019; Veale & Borgesius, 2021). Az AI Act [Regulation (EU) 2024/1689] és a nemzetközi szakirodalom (Garza, 2024; Blount, 2018) egyaránt hangsúlyozzák, hogy a rendészeti alkalmazások terén a transzparencia és az elszámoltathatóság elengedhetetlen.

A bizalom és az átláthatóság hiánya gyengíti a rendőrséget, míg a dokumentáció, a civil kontroll és a graduált szankciók erősítik azt. Az egyenlő bánásmód így

nemcsak emberi jogi követelmény, hanem a rendészeti hatékonyság egyik kulcseleme. Az intézményi reformok – a torzítástudatos tréningek, a kettős engedélyezés és a civil tanács bevonása – hozzájárulhatnak ahhoz, hogy 2027-re a rendőrségi statisztikák ténylegesen tükrözzék a társadalmi sokszínűséget és az egyenlő bánásmód érvényesülését. A jövő kihívása abban áll, hogy a mesterséges intelligencia és a rendészet kapcsolata egyre szorosabbá válik, így az egyenlő bánásmód követelménye nem statikus, hanem folyamatosan újraértelmezendő elv lesz. A következő években kulcskérdéssé válhat, hogy a bírói gyakorlat, a civil kontroll és a nemzetközi normák miként képesek lépést tartani az algoritmikus kockázatokkal. Ha sikerül a technológiai fejlődést átlátható és számonkérhető keretek közé terelni, az az állam jogállami hitelességét erősíti. Ha viszont a szabályozás és az ellenőrzés lemarad, akkor a társadalmi bizalom további csökkenése várható. A rendvédelem legitimitációja tehát a következő évtizedben döntően azon múlik majd, hogy az egyenlő bánásmód nemcsak deklarált elv, hanem napi gyakorlat marad-e.

Felhasznált irodalom

- Barocas, S., Narayanan, A., & Nissenbaum, H. (2019). *Fairness and machine learning*. Fair-ML Press.
- Belton, R. (2004). Title VII at Forty: A Brief Look at the Birth, Death, and Resurrection of the Disparate Impact Theory of Discrimination. *Hofstra Labor & Employment Law Journal*, 22(2), 431–452. https://law.hofstra.edu/pdf/labor_Belton_vol22no2.pdf
- Blount, J. (2018). *Police accountability and transparency in Central Europe*. Routledge.
- Craig, P., & de Búrca, G. (2020). *EU law: Text, cases, and materials* (7th ed.). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/hec/9780198856641.001.0001>
- Fazekas M. (2023). Discrimination awards in Hungarian tort law. *Central European Journal of Comparative Law*, 14(2), 101–120.
- Garza, R. (2024). *Statement on FRT bias*. U.S. Commission on Civil Rights. <https://www.usccr.gov>
- Gould, J. B., & Mastrofski, S. D. (2018). *Suspect race: Causes and consequences of racial profiling*. Cambridge University Press.
- Pap A. L. (2014a). Racism and law enforcement: The Hungarian experience. *Policing and Society*, 24(3), 284–303. <https://doi.org/10.1080/10439463.2013.784291>
- Pap A. L. (2014b). Ki és mi a magyar? Az Alaptörvény preferenciái kritikai perspektívából. In F. Gárdos-Orosz & Z. Szente (Szerk.), *Alkotmányozás és alkotmányjogi változások Európában és Magyarországon* (o. 245–263). Nemzeti Közszerzői Egység, KTK.
- Veale, M., & Borgesius, F. J. Z. (2021). Demystifying the draft EU AI Act. *Computer Law Review International*, 22(4), 97–112. <https://doi.org/10.9785/cr-2021-220402>

Alkalmazott jogszabályok

Act XXXIV of 1994 on the Police. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99400034.tv>

Act CXXV of 2003 on Equal Treatment and the Promotion of Equal Opportunities. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0300125.tv>

Charter of Fundamental Rights of the European Union, Article 21. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P>

Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32000L0043>

Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32000L0078>

Regulation (EU) 2016/679 (General Data Protection Regulation – GDPR). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>

Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council on Artificial Intelligence (AI Act). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>

Bírósági és hatósági döntések

Alekseyev v. Russia, No. 4912/06, European Court of Human Rights (2010).

Bayev and Others v. Russia, No. 67667/09, European Court of Human Rights (2017).

CHEZ Razpredelenie Bulgaria AD v. Komisija za zashtita ot diskriminatsia, Case C-83/14, Court of Justice of the European Union (2015).

Cox v. New Hampshire, 312 U.S. 569 (1941).

Gillan and Quinton v. United Kingdom, No. 4158/05, European Court of Human Rights (2010).

Shuttlesworth v. City of Birmingham, 394 U.S. 147 (1969).

Timishev v. Russia, Nos. 55762/00 & 55974/00, European Court of Human Rights (2005).

Kúria, Kfv. VI.40.019/2025/4 (Budapest Pride megsemmisítése).

Jelentések, ombudsmani dokumentumok

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (Ombudsman). (2022). Éves jelentés a diszkriminációs panaszokról.

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH). (2023). Az arcfelismerő rendszerek pilot alkalmazásának vizsgálata.

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: *Hungary's new biometric surveillance laws violate the AI Act.* <https://ecnl.org/news/hungarys-new-biometric-surveillance-laws-violate-ai-act>

URL2: *Hungary's use of facial recognition likely violates EU AI Act.*

<https://euractiv.com>

URL3: *Are Parades Protected by the First Amendment?*

<https://www.freedomforum.org/parades-first-amendment>

URL4: *Parade permits.*

https://www.law.cornell.edu/wex/parade_permits

URL5: *Budapest mayor vows Pride will go ahead despite ban.*

<https://www.theguardian.com>

URL6: *European Data Protection Board. (2024, September 3). Dutch SA fines Clearview AI.*

<https://www.edpb.europa.eu>

URL7: *Civil rights implications of the federal use of facial recognition.* <https://www.usccr.gov>

URL8: *Artificial Intelligence Act – Key obligations for law-enforcement use of biometrics.*

<https://artificialintelligenceact.eu/overview-law-enforcement>

URL9: *Artificial Intelligence Act – Detailed obligations for law-enforcement applications.*

<https://artificialintelligenceact.eu/overview-law-enforcement>.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Makkos N. (2026). Egyenlő bánásmód a rendvédelemben – jogi, intézményi és algoritmikus kihívások. *Belügyi Szemle*, 74(5), 1151–1167. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2026.v74.i5.p1151-1167>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Étikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Makkos Nándor, aki a nandor.makkos@tef.gov.hu e-mail címen érhető el.